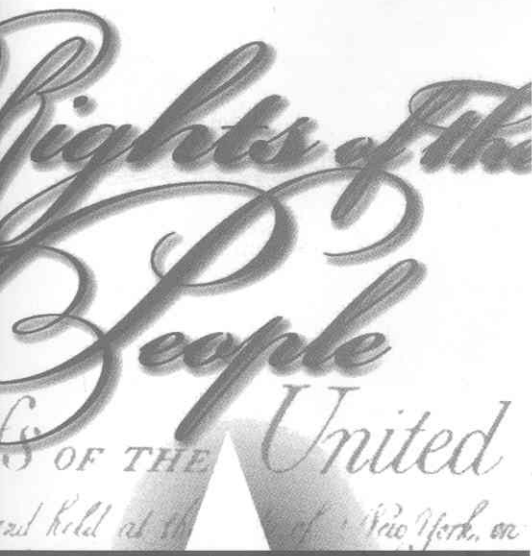
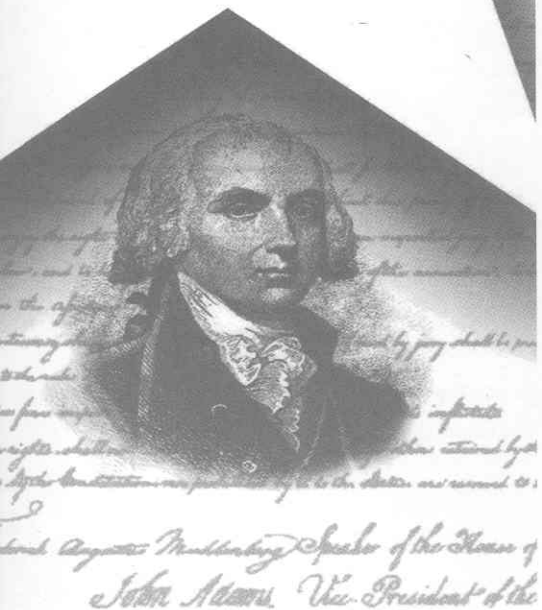

ပြည်သူတို့၏ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များ [၄]

Individual Freedom and the Bill of Rights

နိုင်ငံသမိုင်းစဉ်တစ်လျှောက် ပြည်သူများ၏ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာတွင် အားနည်းချက်များ ရှိခဲ့သည်ကို တော့ မငြင်းနိုင်ပါ။ မော်မွန်းခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းဝင်များအား အရှေ့ပိုင်းပြည်နယ်များမှ နှင်ထုတ်ပစ်ခဲ့သည်။ အနောက်ပိုင်းပြည်နယ်များသို့ ၎င်းတို့ ရောက်လာသောအခါတွင်လည်း သူတို့၏ မယားပြိုင်ထားသော ဓလေ့ကို စွန့်လွှတ်ရသည်အထိ နှိပ်ကွပ်ခံခဲ့ကြရသည်။ အမေရိကန်ပြည်တွင်းစစ်ကြီးတွင် ကျွန်ုပ်တို့က လွတ်မြောက်လာခဲ့သော လူမည်းများသည်လည်း မကြာမတင်မှာပင် နိုင်ငံတောင်ပိုင်း၌ ဥပဒေဖြင့် လူမျိုးရေးခွဲခြား ဆက်ဆံခံလာကြရသည်။ ထိုသို့ခွဲခြား ဆက်ဆံခြင်းကို ဂျင်မခရီး ဟု လူသိများခဲ့ပါသည်။ (ထိုအမည်မှာ ရှေးခေတ်နီဂရိုးတေးသံရှင်တစ်ဦး၏အမည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။) ရှေးရိုးစွဲသမားများက လက်ဝဲဝါဒကို ကြောက်ရာမှ ပထမနှင့် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြီးများအပြီးတွင် ပထမပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေပါ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များကို ဆိုးဆိုးရွားရွားပင် ဖြတ်တောက်ပစ်ခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အတွင်းတွင် ဂျပန်-အမေရိကန်များအားလည်း အားလုံးကို စုပြီး ခြေချုပ်ချထားခဲ့ပါသည်။

အထက်ပါဖြစ်ရပ်များအားလုံးသည် ပြည်သူတို့၏ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသော နိုင်ငံအတွက် အဆန်းတကြယ် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နေပေမည်။ သို့စေကာမူ ယင်းဖြစ်ရပ်များမှာ ပြည်သူတို့၏ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များကို လုံးဝဖျက်သိမ်းလိုသူအုပ်စုများ၏ လက်ချက်ကြောင့်တော့ မဟုတ်ချေ။ သည်ဖြစ်ရပ်များမှာ စင်စစ် စိတ်သဘောထားကောင်းမွန် သူများကြောင့် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံကြီး ဆက်လက်တည်တံ့ရေးအတွက် ပိုပြီး အရေးပါသော အချက် သို့မဟုတ် အဓိကအန္တရာယ်တစ်ခုကို သူတို့က တွေ့မြင်သောအခါ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များဥပဒေ၏ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် အဆင်မပြေလှကြောင်း ကို တွေ့ရှိခဲ့ကြပါသည်။

အခြေခံရပိုင်ခွင့်များနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးကြီးသော နောက် အချက်တစ်ချက်က ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ယင်းတို့ကို တိတိကျကျ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပထမပြင်ဆင်ချက် ၁၀ ချက်နှင့် တခြားသော မော်ကွန်းမှတ်တမ်းများတွင်

ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားသော အဆိုပါ ရပိုင်ခွင့်များသည် တကယ်ပင် အရေးကြီးကြောင်းကို အားလုံးက လက်ခံကြပါသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့သည် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကိုလည်း ခံယူထားရသည်။ သို့သော် တိကျသေချာစွာ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသော ရပိုင်ခွင့်များက မည်သို့ရှိမည်နည်း။ ၎င်းတို့သည် အမှန်တကယ် တည်ရှိနေပါသလော။ အဖြေက ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေအပေါ် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆိုချက်ပေါ်တွင် တည်နေလေသည်။ ထို့ပြင်တဝ အမေရိကန် တို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရပိုင်ခွင့်များကို ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေက ဖွင့်ဆိုထားသော အဓိပ္ပာယ်နှင့် ပြန်ဆိုချက်များ အပေါ် မည်မျှအလေးအနက် ထားသည်ဆိုခြင်းအပေါ် တိုင်းတာသည့် မှတ်ကျောက်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ သည်ကိစ္စက လူထုဆွေးနွေးပွဲများတွင် အဓိကထား ဆွေးနွေးကြသည့် ကိစ္စလည်းဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဖက်တွင် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသော အချက်များသည် ၎င်း၏ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပြီး ထို့ထက်ပို၍ ဘာမျှ မရှိဟု ယုံကြည်သူများအုပ်စုက ရှိနေသည်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသော ရပိုင်ခွင့်များကိုသာလျှင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်ချက်များမလုပ်ဘဲ ရပိုင်ခွင့်သစ်များကို မဖန်တီးသင့်ချေ။ ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအတွင်း ပုဂ္ဂိုလ်ရေး လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ မေးခွန်းများ ပေါ်ထွက်လာသောအခါ တရားသူကြီး ဟူဂို အယ်လ်ဘလက်က-

“တခြားသော လူတစ်ဦးလိုပင် ကျွန်ုပ်တို့သည်လည်း ကိုယ်ပိုင်လွတ် လပ်ခွင့်ကို နှစ်သက်ပါသည်။ သို့သော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တိတိကျကျ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားချက်များ မရှိခဲ့ပါလျှင် အစိုးရ အနေဖြင့် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ပိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟူ၍ ကျွန်ုပ်တို့ ဝန်ခံသမှု ပြုရပေမည်”ဟု ကြေညာခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ပြည်သူများ၏ ရပိုင်ခွင့်များကို တစ်ချက်ချင်း စာရင်းတင်ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသည့် နဝမပြင်ဆင်ချက် ဥပဒေသည် မည်သို့နည်း။ အဆိုပါ နဝမမြောက် ပြင်ဆင်ချက်ဥပဒေသည် ယင်းကို ပြဋ္ဌာန်းသည့် ၁၇၁၉ ခုနှစ်အချိန်က ပြည်သူများအတွက်သာ ရည်ညွှန်း

သည်ဟု ပညာရှင်နှင့် တရားသူကြီးတချို့က ယူဆသည်။ ထိုအချိန်က အဆိုပါ ရပိုင်ခွင့်ကဲ့သို့သော ရပိုင်ခွင့်တစ်ခုသည် တည်ရှိနေကြောင်း အထောက်အထား ခိုင်လုံစွာ မရှိဘဲ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေထဲတွင် ပြင်ဆင်ချက်အဖြစ် မထည့်သွင်းနိုင်ချေ။

သည်အမြင်နှင့် ဆန့်ကျင်သူများကမူ “ရှင်သန်နေသော ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေ” ဟုခေါ်ဆိုသော အခြေခံဥပဒေမျိုးကို ထောက်ခံသူများ ဖြစ်ပါသည်။ သူတို့၏ခံယူချက်က နိုင်ငံ၏ပြောင်းလဲနေသော နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေသည် ပြောင်းလဲနေရမည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆို ချက်များကို စကားလုံးများဖြင့် ဖွင့်ဆိုရသော်လည်း တကယ်အလေးပေးသည်က ထိုစကားလုံးများကို မဟုတ်၊ စကားလုံးများကို အသက်သွင်းပေးသည် ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဝိညာဉ်ပေါ်တွင်သာ အလေးထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ဥပမာ ၁၉၂၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် ဖုန်းကို ကြားဖြတ်နားထောင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တရားရုံးချုပ်သည် ပထမဦးဆုံး အကြိမ်အဖြစ် ကြားနာစစ်ဆေးရာ၌ တကယ်တမ်းကြားဖြတ် နားထောင်ခြင်း သည် အဆောက်အအုံ၏ ပြင်ပမှသာ ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်းကို တရားသူကြီးအများစုက တစ်သဘောတည်း ယူဆခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် တဝကား စတုတ္ထမြောက် ပြင်ဆင်ချက် ဥပဒေတွင်လည်း “တိတ်တဆိတ် စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်း” ဆိုသော အဓိပ္ပာယ်မျိုး သက်ရောက်သည့် စကားလုံးမျိုး မပါရှိရကား ရှာဖွေခွင့် ဝရမ်းကို ထုတ်ပေးရန် မလိုအပ်ဟု ယူဆခဲ့ကြလေသည်။

သို့သော်အဆုံးတွင် နည်းပညာသစ်သည် အိမ်တစ်ဆောင်ထဲသို့ လူကိုယ်တိုင် ဝင်ရောက်ခြင်း မပြုသော်ငြား ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်မှုကို ကျူးကျော်အနှောင်အယှက်ပေးနိုင်ကြောင်း တရားရုံးချုပ်က သိရှိလာခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖုန်းကြားဖြတ်နားထောင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ရှာဖွေခွင့်ဝရမ်း ထုတ်ပေးရန် လိုအပ်ကြောင်းကို တရားရုံးချုပ်က ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ အခြေခံဥပဒေရေးဆွဲသူများသည် ဖုန်းကြားဖြတ်နားထောင်ခြင်းကို မစဉ်းစားမိခဲ့ကြကြောင်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့သည် တယ်လီဖုန်း ပေါ်လာမည်ဆိုခြင်းကို စိတ်မကျမိခဲ့၍

ဖြစ်ကြောင်း တရားသူကြီး ဝီလီယံ အို ဒေါက်ဂလပ်၏ နာမည်ကျော်မှတ်တမ်းတစ်ခုတွင် ကောက်ချက်ချ ရေးသားထားလေသည်။ “ရှင်သန်နေသော ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံ ဥပဒေက” သည်ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားပါသည်။ တယ်လီဖုန်းကို ကြားဖြတ်နားထောင်ခြင်းသည် တိတ်တဆိတ်စုံစမ်း ထောက်လှမ်းခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိလာသောအခါ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ နေအိမ် ကိုယ်ပိုင် လွတ်လပ်ခွင့်ကို စောင့်ရှောက်နိုင်ရေးအတွက် ဥပဒေ ရေးဆွဲသူများကသည် အချက်ကိုပါ ထည့်သွင်းပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကြပါသည်။ သည် ယုတ္တိဗေဒအတိုင်းပင် နိုင်ငံကို တည်ထောင်ခဲ့သူများက ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက်၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေး လွတ်လပ်မှု ပိုင်ခွင့်များကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ကြောင်း တရားရုံးချုပ်အများစုက ၁၉၆၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် သဘောတူလက်ခံခဲ့ကြပါသည်။

တရားသူကြီး ရောဘတ် အိပ်ချ် ဂျက်ဆန်၊ အနောက်ဗာဂျီးနီးယား ပညာရေးဘုတ် အဖွဲ့နှင့် ဘားနက်အမှု (၁၉၄၃)

အခြေခံရပိုင်ခွင့်များဥပဒေ၏ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ရပ်က သက်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအား နိုင်ငံရေးစကားစစ်ထိုးပွဲများထဲတွင် မျှောပါမသွားစေရေးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို လူများစုကြီးနှင့် တာဝန်ရှိသူများ လက်လှမ်း မမီရာတွင် ထားရှိကာ တရားရုံးတော်များမှ ချမှတ်သော ဥပဒေရေးရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအဖြစ် တည်ရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရေးပင်ဖြစ်ပါသည်။ လူတစ်ယောက်၏ ရှင်သန်နေထိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာရေးသားခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာကိုးကွယ်ခွင့်နှင့် စုရုံးပိုင်ခွင့်အပြင် တခြားသော အခြေခံရပိုင်ခွင့်များသည် မဲဆန္ဒဖြင့် အသနားခံတောင်းဆိုရမည် အရာများမဟုတ်၊ ၎င်းတို့သည် ရွေးကောက်ပွဲများ၏ ရလဒ်များအပေါ် တည်မှီနေခြင်းမျိုး မဖြစ်စေရပေ။

ဂျက်ဖာဆင်ကဲ့သို့ နိုင်ငံကို တည်ထောင်သူများက ဗဟိုအစိုးရ၏ အာဏာကြီးမားလွန်းမှုကို စိုးရိမ်ခဲ့ကြသဖြင့် ယင်း၏ အာဏာများကို ကန့်သတ်ရန် အလိုငှာ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များ ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ သည်အခြေခံရပိုင်ခွင့်များ ဥပဒေစိတ်ကူး

သည် ဟိုးအတိတေ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ ၁၂၁၅ ခုနှစ် မဂ္ဂနာကာတာ သဘောတူညီချက်ကို အတုယူထားကြောင်း သူတို့သိပါသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့က အခြေခံရပိုင်ခွင့်များ ဥပဒေတစ်ရပ်ကို ၁၆၈၉ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၁၇၀၁ ခုနှစ်တွင် အမေရိကရှိ ပင်ဆယ်ဗေးနီးယားကိုလိုနီနယ်၌ လွတ်လပ်မှုများ အထူးအခွင့်အရေးစာချုပ်ကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ လွတ်လပ်ရေးကို ကြေညာပြီး မကြာမီကလေးမှာပင် ဗာဂျီးနီးယားပြည်နယ်သည် ဂျော့မေဆင်ရေးသားသော အခြေခံရပိုင်ခွင့်များ ကြေညာချက်ကို လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့လေသည်။ ယင်းသည် ဗဟိုအစိုးရပြင်ဆင်ချက်များအား ရေးဆွဲချိန်တွင် ဂျက်ဖာဆင်နှင့် မယ်ဒီဆင်တို့၏ စိတ်ကူးထဲ၌ ရှိနေပြီးသား ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ထိုအချိန်တွင် အပြောင်းအလဲတစ်ရပ် ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ မယ်ဒီဆင်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်တချို့က အခြေခံရပိုင်ခွင့်များသည် အစိုးရကို ထိန်းချုပ်ဖို့ မဟုတ်ဘဲ ပြည်သူလူထုကို ထိန်းချုပ်ဖို့အတွက်သာလျှင် ပို၍အရေးကြီးကြောင်း ဆန့်ကျင်ဘက်ရှုမြင်လာခဲ့ကြပါသည်။

အင်္ဂလန်နှင့် ယင်း၏ ကိုလိုနီနယ်များတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော မူရင်း အခြေခံရပိုင်ခွင့်များ ကြေညာချက်သည် ပြည်သူလူထုကြီးအား အစိုးရကို ထိန်းချုပ်ထားသည့် လက်တစ်ဆုပ်စာလူ့မလိုင်များလက်မှ ကာကွယ်ရန်ဖြစ် ပါသည်။ သို့ရာတွင် ၁၈ ရာစုခေတ်၌ အမေရိကန် ကိုလိုနီများက ပို၍ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဖြစ်လာရာ ၁၇၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် လွတ်လပ်ရေးကို တောင်းဆိုလာကြတော့သည်။ ယခုအခါ နိုင်ငံရေးအာဏာသည် လူများစုကြီး လက်ထဲသို့ ရောက်လာသည်။ အုပ်ချုပ်သူများသည် မွေးရာပါ အခွင့်အရေး အရ သို့မဟုတ် ဓနဥစ္စာ ကြွယ်ဝမှုအရ အုပ်ချုပ်မင်းလုပ်၍ မရတော့ချေ။ သို့ဖြင့် ယခုအခါ အခြေခံရပိုင်ခွင့်များဥပဒေက လူများစုကြီးကို ကာကွယ်ပေးသော အနေအထားမှ လူနည်းစုကို ကာကွယ်ပေးသော အနေအထားဆီသို့ ပြောင်းလဲလာခဲ့တော့သည်။

ဂျိမ်းမယ်ဒီဆင်၏ သောမတ်ဂျက်ဖာဆင်သို့ ပေးစာ (၁၇၈၈)

အစိုးရတစ်ရပ်၏ လက်ထဲတွင် အာဏာအပြည့်အဝ ရှိပါက ဖိနှိပ် အုပ်ချုပ်မည် အန္တရာယ် ရှိနေတတ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အစိုးရအဖွဲ့တွင် အာဏာသည် လူများစု လူ့

အဖွဲ့အစည်းလက်ထဲတွင်သာ တည်ရှိပါသည်။ ထိုမျှမက ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်ခွင့်၏ အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်းကို အဓိကအားဖြင့် တားဆီးထားပါသည်။ ယင်းသို့ ဟန့်တားခြင်းသည် အစိုးရအနေဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်၍ လုပ်ဆောင်ခြင်းမပြုနိုင်အောင်သာမက အစိုးရသည် မဲဆန္ဒရှင်အများစုကြီး၏ အသုံးတော်ခံမျှသာ မဖြစ်ရအောင်လည်း ဟန့်တားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သည်အချက်က တချို့အတွက်တော့ ထူးဆန်းကောင်း ထူးဆန်းနေမည်။ အကြောင်းကမူ ဒီမိုကရေစီစနစ်ဟူသည် လူများစုကြီးက အုပ်ချုပ်သော စနစ်ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် “လူအများစုကြီး □ ဆိုသည်က နက်နဲသော စကားရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ လူတချို့က သဘောတူသော ကိစ္စရပ်တစ်ခုသည် တခြားလူတစ်စုအတွက် ခါးခါးသီးသီး ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ အစိုးရအဖွဲ့တွင် လူများစုများကြား၌ အပေးအယူလုပ် ညှိနှိုင်းကြသည်ဖြစ်ရာ အဆုံးတွင် များသောအားဖြင့် ရလဒ်အပေါ် လူအများစုက ကျေနပ်ကြသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ကိစ္စရပ်တိုင်းတွင် တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အများနှင့် သဘောထားချင်း မကိုက်ညီသူ လူနည်းစုထဲပါနေခြင်းမျိုး ရှိနိုင်သည်။ သည်အတွက် အဆိုပါ လူနည်းစုတို့ကိုလည်း အထူးအားဖြင့် သည်တင်းမာသော သဘောထားမျိုး ပေါ်ပေါက်လာအောင် လှုံ့ဆော်သူအဖြစ် တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်တွင် ထင်စရာ ဖြစ်လာပေမည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်အနေဖြင့် အများနှင့်သဘောထားကွဲလွဲမှုကို ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့် ရရှိရန်အလို့ငှာ တခြားသော သဘောထားကွဲလွဲမှုများအား အကာအကွယ်ပေးခြင်းကိုလည်း လက်ခံရပေမည်။ အလားတူပင် တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ယုံကြည်ခွင့်ကို ရယူလိုသည် ဆိုပါက သူ့အနေဖြင့် တခြားသော ဘာသာများ၏ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ယုံကြည်ခွင့်ကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုရမည်ဖြစ်ပေသည်။

ရှေ့တွင် ဆက်လက်ဖော်ပြရာ၌ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဗဟိုတရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ထုံးများကို အတော်များများ ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပေမည်။ ဤသည်က အကြောင်းရှိသည်။ တစ်ဦးချင်းလွတ်လပ်

မှုများကို တိုးပေးခြင်းနှင့် ကာကွယ်ခြင်းတို့တွင် တရားရုံးချုပ်က အလွန် အရေးပါသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်တွင် ကဏ္ဍကောဇဖြစ်ရပ်များလည်း ရှိပါသည်။ လူကိုဦးက သူတို့ကိုယ်သူတို့ တစ်သက်တာ ရာထူးခန့်အပ်ခဲ့သည်။ သူတို့အနေဖြင့် မှားယွင်းလုပ်ဆောင်ချက်များ ရှိမှသာလျှင် ရာထူးမှ ဖယ်ရှားနိုင်ခွင့် ရှိသည်။ သူတို့သည် ပြည်သူလူထုအပေါ်တွင်လည်း တာဝန်ခံမှု မရှိချေ။ သူတို့က ပြည်သူတို့၏ အခွင့်အရေးများကို စီရင်ပြဌာန်းသူများလည်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေများနှင့် အခြေခံရပိုင်ခွင့်ဥပဒေများ အာဏာတည်စေရန်အတွက် တွန်းအားပေး ဆော်သြသူများ လိုအပ်သည်။ သည်အနေအထားမျိုးတွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့် ၏ အဓိပ္ပာယ်က “သည်လိုရှိသည်” □ သို့မဟုတ် “သည်လိုအပြုအမူမျိုးကို ရဲက လက်မခံနိုင်” ဆိုခြင်းမျိုးကို ထောက်ပြမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး လိုအပ်သည်။ တရားသူကြီးချုပ် ချားလ်စ် အီဗန် ဟျူးစ်က-

“ဖွဲ့စည်းပုံအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဟူသည် တရားရုံးချုပ်က သတ်မှတ်ပြဌာန်းသည့် အတိုင်းပဲ ဖြစ်ပါသည်” ဟု တစ်ခါက မှတ်ချက်ပြုပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူများ၏ ရပိုင်ခွင့်များကို များသောအားဖြင့် တရားရုံးတော်များက အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပေး ထားသည်ဖြစ်၍ မေးခွန်းထုတ်စရာ မရှိတတ်ချေ။

သို့ရာတွင် တရားရုံးတော်များသည် အာဏာတည်စေရန် တွန်းအားပေးသည့် ယန္တရားမျှမကပါ။ ရပိုင်ခွင့်များ၏ ဆိုလိုချက်နှင့် ပတ်သက်၍ လူအများကြားတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောထားကွဲကောင်းကွဲကြ ပေမည်။ သို့သော် သမာသမတ်ကျသော တရားရုံးတော်၏ အဆုံးအဖြတ်ကိုမူ နာခံတတ်ကြလေသည်။ တရားရုံးတော်များသည် အမြဲတမ်း မှန်ကန်မှု မရှိနိုင်သလို ကုန်ခဲ့သည်ရာစုနှစ် နှစ်ခုအတွင်း တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသော တရားသူကြီးများသည်လည်း သူတို့ကိုယ်သူတို့ ခြောက်ပစ်ကင်းသဲလဲစင်ဟူ၍ မမြင်ခဲ့ကြချေ။ သူတို့၏ စီရင်ထုံးတချို့ကို အချိန်ကမှတ်ကျောက် တင်ပေးခဲ့ရသည်။ ကျန်စီရင်ထုံးများကိုတော့ ပြုပြင်ယူခဲ့ကြရသည်။ ချုပ်၍ ဆိုရလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ ရပိုင်ခွင့်များ၏ အကောင်းဆုံးစံနမူနာများကို တရားရုံးချုပ်ကသာ သတ်မှတ်ပြဌာန်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ နိုင်ငံသားဘဝ၏ မည်သည့်ကဏ္ဍများတွင် အဆိုပါ ရပိုင်ခွင့်များအား ကျင့်သုံးရမည်ကိုလည်း တရားရုံးချုပ်ကပင် သတ်မှတ်ပြဌာန်းပေးခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် တချို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် အာဝဇ္ဇန်းကောင်းကောင်းဖြင့် ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း သည်လည်း ကျွန်ုပ်တို့၏ အစဉ်အလာတစ်ရပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ (ဥပမာ တရားသူကြီး ဘရန်ဒီ၏ ၄၈၈ တနေ့တွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့် ရှင်းလင်း တင်ပြခြင်းနှင့် ကယ်လီဖိုးနီးယားပြည်နယ်အမှု ဖြစ်ပါသည်။)

သို့သော် အဆိုပါ အခြေခံရပိုင်ခွင့်မှုများကို ပြည်သူများကိုယ်တိုင် က လေးလေးနက်နက် နှစ်သက်မြတ်နိုးမှုမရှိဘဲ ဒီမိုကရေစီဖြစ်စေ၊ ပြည်သူများ၏ ရပိုင်ခွင့်များသည်ဖြစ်စေ ရှင်သန်တည်တံ့နိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း တရားရုံးချုပ် တာဝန်ရှိသူများအနေဖြင့် ငှင်းတိုဘာသာ ဝန်ခံရပေမည်။ သည် ရပိုင်ခွင့်များက လွတ်လပ်သော လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဖြစ်တည်စေရုံသာမက မည်သူတွေသည် အမေရိကန်တွေ ဖြစ်သည်ဆိုခြင်းကိုပါ သတ်မှတ်ပေးပါသည်။ သည်ဖြစ်ရပ်သည်ကား သာမန်ဖြစ်ရပ် မဟုတ်ပါချေ။